

Holá monštruózna človečia dreň

Lucia Šmatláková | MLOKí (www.mloki.sk) | 11.05.2016

Kto z nás môže povedať, že sa dokonale pozná? Dokážeme s presvedčením tvrdiť, že isté veci by sme nikdy neboli schopní vykonať? Alebo o tom ubezpečujeme len sami seba, kvôli vlastného strachu z nášho vnútorného ja? Nie je predsa len násilie najautentickejším rozmerom správania človeka?

Divadelná hra *Obeť* českého dramatika a režiséra Davida Jařaba hovorí o najtemnejších stránkach ľudskej psychiky, ktoré v každodennej realite nevnímame. Do nášho vedomia sa začnú dostávať v momentoch, keď sme vystavení hraničným až existenciálnym situáciám. Vtedy zisťujeme, čo sa nachádza niekde v hĺbke nás. Čo dlhodobo drieme pod povrchom a čaká na možnosť, v ktorej sa bude môcť prejavíť v plnej sile. Jařab do ústredného konfliktu stavia tému sexuality a využívania viacerých typov moci na jej dosiahnutie. Rozvíja témy páľčivo aktuálne, ale zároveň aj existenciálne všepiatné. Prechádza od motívu straty zmyslu života a urputného lipnutia na posledných zvyškoch významu existencie, až po neustále živú problematiku definície slušného človeka. Kľúčovou je však otázka: „Kto je v skutočnosti tou pravou obeťou?“ Muž údajne zavraždený ženou z dôvodu nevery alebo dotyčná žena, následne utýraná na smrť dvoma nemilosrdnými a duševne zdeštruovanými policajnými kreatúrami?

Text vznikol špeciálne na objednávku bratislavského Divadla Aréna, pre ktoré ho autor aj režíroval. Inscenácia je vystavaná z dvoch dejových línií. V jednej vyšetrujú policajti (Richard Stanke a Lukáš Latinák) ženu (Rebeka Poláková), podozrivú z vraždy vlastného manžela (Martin Hronský). V druhej sa retrospektívne dozvedáme o mužovej nevere a vzťahu so štrnásťročným dievčaťom (Jana Kovalčíková). Jařab v inscenácii odstraňuje hranice medzi jednotlivými scénami. Navzájom ich prepája, včleňuje jednu do druhej prostredníctvom drobných fragmentov a náznakov. (Žena ostáva sedieť na kresle aj po tom, čo sa začne rozohrávať scéna medzi jej manželom a jeho neplnoletou milenkou. Dvojica si ju nevšíma, hádže po nej svoje oblečenie, alebo sa o ňu dievča opiera.) Režisér tak vytvára kauzalitu deja a kladie dôraz na fakt, že každá jedna udalosť je súčasťou väčšej príbehovej mozaiky. Jařab stavia silu výpovede najmä na samotnom texte, čo sa prejavilo aj v množstve prednesovo ladených scén. Práve kvôli miestami nezáživnej a monotónnej hereckej deklamácii nepôsobil text dostatočne úderne a myšlienky, ktoré mohli v diváckych hlavách ešte dlhší čas rezonovať, sa postupne rozplývali, až kým kompletne nezaniikli v rozvláčnosti a zdĺhavosti inscenácie.

Inscenácia *Obeť* prináša na javisko množstvo naliehavých tém. Útočí na diváka s neprijemným pohľadom na neho samého. Zobrazuje beštiálne vzorce ľudskeho správania, ktoré sa vyskytujú v každom z nás. V konečnom dôsledku však pôsobí, akoby nedokázala uniesť množstvo myšlienok, o ktorých sa autor snažil svojím textom vypovedať. V závere si tak z divadla odnášame len zmätený a neurčitý pocit, ktorý sa ani trochu nepodobá zdeseniu z neľudskosti ľudskeho pokolenia.